

ОРГАНІЗАЦІЯ НАМЕТОВИХ ТАБОРІВ НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СКАУТСЬКОЇ МЕРЕЖІ «ПЛАСТ»: ВИХОВАЛЬНО-БЕЗПЕКОВИЙ АСПЕКТ

Вінницький національний технічний університет

Досліджено особливості методики виховання при організації наметових таборів на прикладі національної скаутської організації. Розглянуто умови безпечної організації наметових таборів. Запропоновано рекомендації щодо покращення рівня виховання та організації наметових таборів на прикладі національної скаутської організації «Пласт».

Ключові слова: виховання, безпека, гурток, скаутська організація, наметовий табір.

ORGANIZATION OF TENT CAMPS ON THE EXAMPLE OF NATIONAL SCOUT NETWORK «LAYER»: EDUCATOR THAT SAFE ASPECT

The features of methodology of education are investigational during organization of tent camps on the example of national scout organization. The terms of safe organization of tent camps are considered. Recommendations offer in relation to the improvement of level of education and organization of tent camps on the example of national scout organization "Layer".

Keywords: education, safety, group, scout organization, tent camp.

Актуальність дослідження пов'язана з тим, що нині постала необхідність у вихованні справжніх патріотичних громадян. Із здобуттям незалежності України постала потреба створення нової генерації людей, котрі культивуватимуть у своєму розвитку потяг до самовдосконалення та почуття патріотизму. На сучасному етапі для її задоволення повинні активно працювати і державні і суспільні інститути та формації: сім'я, освітні заклади, державні установи, громадські організації [1]. При цьому важливим елементом виховання є організація наметових таборів і, відповідно, забезпечення їм відповідної безпеки.

Одне із провідних місць у формуванні якісно нової особистості займає молодіжна скаутська організація «Пласт». Сучасна скаутська організація розглядається багатьма педагогами, зокрема Т. Хлебніковою, І. Трубавіною, Г. Троцько, І. Звереву, А. Волоховим, Г. Ващенком, С. Русовою, Дж. Росселом, Й. Кофманом та багатьма іншими, як одна із структур дитячого і молодіжного руху, форма організації соціальної активності молоді, її самореалізації тощо.

Метою тези є висвітлення особливостей безпечної організації наметових таборів молоді на прикладі національної скаутської організації «Пласт» як важливого чиннику її виховання.

Сьогодні в Україні функціонують сотні громадських молодіжних об'єднань, в яких перебувають десятки тисяч молодих людей, підлітків і дітей. Крім задоволення природних потреб молодого покоління у спілкуванні, дозвіллі, молодіжні формування виконують й інші соціально-педагогічні функції, зокрема виховну. Вони є школою демократії, виконують завдання соціалізації і соціального виховання. Дані процеси відбуваються шляхом періодичних занять, акцій, заходів та таборів, переважно літніх. В теорії під табором [2], зокрема пластовим розуміють збір в польових умовах із конкретною виховною метою, з визначеною тривалістю, місцем та маршрутом проведення, організований пластовою частиною (гуртком, об'єднанням гуртків або осередком), оголошений та зареєстрований в таборній комісії, що відбувається згідно пластових статуту, положення та ін.

В тезі розглянемо елемент виховання молоді в залежності від його впливу на особистість. Так, в статті [1] за розвиваючо-навчальним впливом відповідні організації умовно поділяються на такі групи: монопливові (сприяють розвитку якогось одного вміння чи якості, наприклад, спеціалізовані гуртки, спортивні секції, клуби); спрямованого впливу (розвивають ряд навичок та вмінь якогось певного напрямку, наприклад, «школи мистецтв», певні дитячі організації та об'єднання); молівпливові – сприяють всебічному розвитку дитини (дитячі та молодіжні організації та об'єднання); релігійні організації та недільні школи. Як зазначається в науковій праці [1], спочатку батьки, адже саме вони керують життям дитини, вибирають той вид дозвілля, який найбільше, на

їхню думку, підходить та забезпечує захист від шкідливих факторів впливу і, у той же час є доступним. Підлітки та молодь, здебільшого, керуються власними схильностями та вподобаннями.

Крім того, в теорії виділяють наступні пластові табори [3]: залежно від способу проведення (стаціонарні, мандрівні, стаціонарно-мандрівні); залежно від спеціалізації: (морські, водні, мистецькі, «летунські», військово-патріотичні, лижні, кінні, спелеологічні, альпіністські, спортивні, екологічні, експедиційні, археологічні, краєзнавчі, велосипедні, історичні; залежно від статусу (крайові – всеукраїнські, окружні, або обласні, місцеві); залежно від сезону (літні, зимові, міжсезонні). Наведемо в роботі приклад організації гірського дитячого табору «Говерла» національної скаутської організації «Пласт» (рис. 1) [4].

Рис. 1 – Приклад організації гірського дитячого табору «Говерла» національної скаутської організації «Пласт»

Саме організація наведених вище таборів, зокрема гірського дитячого табору «Говерла» (рис. 1) дозволяє реалізувати елементи системи виховання молоді та патріотизму. Цьому сприяє життя молоді на природі, захоплення красивими краєвидами, формування витривалості, любов до батьківщини, соціалізація між однолітками і старшими віковими групами. Під час організації таких таборів молодь постійно самовдосконалюється, має можливість застосовувати елементи навчання ігровими засобами тощо. При цьому, крім виховного процесу організації відповідних таборів набуває актуальність безпечної детермінанти. Для якісного та безпечного таборування всі наметові табори повинні отримати дозволи від місцевої влади, лісництва, Санепідемстанції та інших органів.

Головною умовою проведення наметового табору є цілодобова присутність лікаря з повною медичною таборовою аптечкою, який збирає картки медичного огляду учасників табору, контролює дотримання гігієнічних вимог на таборі та якісь зберігання харчових продуктів, надає першу медичну допомогу та слідкує за станом здоров'я всіх учасників табору. Також необхідно мати швидкий доступ до транспорту та мати контакти найближчої лікарні. Проведення пластових наметових таборів повинно відповідати загальним санітарно-гігієнічним рекомендаціям та не суперечити Наказу Міністерства освіти і науки України «Правила проведення туристських подорожей з учнівською і студентською молоддю України» та Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей».

Кожний член проводу табору (кожен член команди організаторів) відповідає за безпеку та здоров'я довірених йому учасників табору. Тому розумні провідники табору завжди перевіряють, які заходи для безпеки вже зроблені, а які ще треба зробити. Необхідно мати на увазі, зокрема, [5–7], по-перше, переконатися, що табір захищений від нещасних випадків; переконатися, що всі учасники табору мають відповідні щеплення; зробити докладний перелік списку речей кожного члена табору; переглянути медичні картки учасників та переконатися, що всі вони здорові і можуть брати участь у таборових заняттях; переконатися, що фізичні навантаження не заважкі для віку учасників; ніколи не доручати учасникам табору ніяких небезпечних завдань та не залишати без опіки і нагляду учасників табору; завжди мати на таборі аптечку для першої допомоги та інше.

По-друге, під час мандрівки: не планувати мандрівку головними дорогами; знати точно чисельний стан своєї групи; переконатися, що мандрівники мають відповідний одяг; не йти невідомим тереном без мапи; перший і останній в ряді має нести світло (ліхтар); йдучи похилим тереном не триматися непевних гілок, тонких деревин, слабких кущів, а коли йдеш лісом, не йти надто близько до свого попередника; провідник завжди має йти першим, а його заступник останнім та ніколи не допускати, щоб віддаль між людьми збільшилась так, що ви не змогли порозумітися (перегукнутися).

По-третє, відпочиваючи на воді варто: переконатися, що учасники мають лікарський дозвіл купатися; оглянути місце купання і його дно; призначити спостерігача для тих, хто купається; на водних заняттях забезпечити присутність вишколеного рятувника; завжди бути готовим мати човен для рятування, а також рятувниче колесо на довгій линві; запровадити так звану двійкову систему (кожні два учасники табору отримують доручення пильнувати один одного); вимагати безоглядної дисципліни у заняттях на воді; не йти до води раніше години після їжі; не дозволяти тим, хто не вміє плавати, йти на глибину більшу ніж один метр; звернути увагу на довге перебування у воді. Переохолодження у воді може призвести до ослаблення серця. Крім цих засобів безпеки, водні табори мають ще й свої водні приписи, що нормують вживання човнів, їх забезпечення і інше.

По-четверте, під час спортивних занять необхідно: ніколи не починати спортивних змагань без попередньої лікарської перевірки всіх учасників; спортивні заняття проводити професійним тренером, або інструктором, який добре опанував дану ділянку та інше.

Висновки. Дослідивши теоретичні, методико-педагогічні, організаційно-безпекові аспекти організації наметових таборів молоді, на прикладі національної скаутської організації «Пласт», можна зробити наступні узагальнення. Так, скаутська організація «Пласт» сприяє різнобічному розвитку своїх членів, формуванню цілісної гармонійної патріотично налаштованої особистості, підвищенню ефективності подальшого процесу навчання і виховання, розвитку таких якісних рис особистості як самовдосконалення, саморозвиток, патріотизм та ін.

Саме організація наметових таборів, зокрема розглянутого вище – гірського табору «Говерла» національної скаутської організації «Пласт» доводить, що це є унікальним явищем, яке дозволяє поєднати і методи і форми роботи з молоддю та, є важливим елементом патріотичного виховання молоді. При цьому важливого наголосу набуває питання забезпечення безпеки, зокрема в напрямку суворого додержання санітарно-гігієнічних вимог та правил безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Остапйовська І. І. Актуальність використання пластової методики виховання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/1792/1/The%20actuality%20uses%20of%20Plast.pdf>.
2. Система патріотичного виховання дітей і молоді «Джура» (проект). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kozakbiblio.web-box.ru/zvichave-pravo/sokl-dzhura/pdruchnik-sistema-patrotichnogo-vihovannja-dtej/>.
3. Бігус М. Напрявні з організації та проведення Пластових зборів. – Київ. : Національна скаутська організація України, 2010. – 54 с.
4. Дитячий табір «Говерла». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kyiv.plast.org.ua/new/category/bloh/dytiachi-tabory/>.
5. Таборовий правильник дитячо-юнацька військово-спортивна патріотична гра «Сокіл» («Джура») Українського козацтва. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kozakbiblio.web-box.ru/zvichave-pravo/sokl-dzhura/taborovij-pravilnik/>.
6. Заюков І. В. Формування концепції здорового способу життя – важлива складова капіталізації людського капіталу / І. В. Заюков // Вісник Донецького університету економіки та права. – № 2. – 2011. – С. 51–55.
7. Заюков І. В. Самозбереження здоров'я населення як детермінанта розвитку людського капіталу в Україні / І. В. Заюков XLV НТК ВНТУ професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів та студентів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fmt/all-fmt-2016/paper/view/60>.

Ольга Костянтинівна Казакова – студентка групи ЕКО–146, інститут екологічної безпеки та моніторингу довкілля, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: hazelthorn45@gmail.com;
Науковий керівник: **Заюков Іван Вікторович** – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. E-mail: Zivan@i.ua.

O'ha Kostiantynivna Kazakova – student at the Institute for Environmental Safety and Environmental Monitoring, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. e-mail: hazelthorn45@gmail.com;
Supervisor: **Zayukov Ivan Victorovich**, Cand. Sc. (Econ.), Assistant Professor, Assistant Professor of Department of Health and Safety Studies, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, E-mail: Zivan@i.ua.